Swedsec

Specialister 2027

KUNSKAPSKRAV FÖR LICENSIERINGSTEST - ÄNDRINGSMARKERAD

2027-01-01

Innehåll

Inledning **2**
Bakgrund 2
Målgrupp 2
Kunskapskravens uppbyggnad och funktion 2
Ändringar av kunskapskraven 2
Kunskapskravens utformning 2
Testets utformning 3
Kognitiva nivåer, vikt och storlek 3
Delområde 1 – Finansiella instrument, marknader och handel **4**
Finansmarknadens funktion och aktörer 4
Ränterelaterade instrument 4
Aktier och aktierelaterade instrument 5
Strukturerade produkter 6
Fonder 6
Information om hållbarhet i fonder och försäkringsbaserade investeringsprodukter (”IBIPs”) 7
Handel med finansiella instrument och valuta 7
Kontoföring, clearing och avveckling 9
Delområde 2 – Ekonomisk analys **10**
Makroekonomisk analys 10
Finansiell statistik 11
Analys och värdering av ränteinstrument 12
Derivatinstrument och riskhantering 12
Företagsvärdering 13
Portföljteori 15
Delområde 3 – Regelverk på finansmarknaden **17**
Grundläggande regler på finansmarknaden 17
Etiska riktlinjer och visselblåsning 17
Finansinspektionen och Swedsec 17
Intressekonflikter 18
Givande och tagande av muta 19
Sekretess 19
Marknadsmissbruk och investeringsrekommendationer 19
Penningtvätt och finansiering av terrorism 20
Dataskyddsförordningen 21
Kundskyddsregler 21
Skattefrågor 23
Bolagsrätt och Corporate Actions 23
Informationskrav på värdepappersmarknaden 24

©Copyright Swedsec Licensiering AB

Inledning

Bakgrund

Swedsec arbetar för höga kunskaper, regelefterlevnad och god etik hos anställda på finansmarknaden genom att kräva licensiering samt regelefterlevnad för fortsatt licensiering. Swedsecs vision är att förtroendet för finansmarknaden ska vara högt. En förutsättning för högt förtroende är att den personal som arbetar på finansmarknaden har tillräcklig kunskap och kompetens för sina uppgifter. Licenskravet omfattar olika kategorier av anställda med olika arbetsuppgifter och roller, inom de företag som är anslutna till Swedsec.

Målgrupp

Kunskapskraven för licensieringstestet för specialister har i första hand bestämts utifrån den kunskap som bör krävas av yrkeskategorier som ägnar sig åt olika typer av specialistfunktioner, t ex fond- och portföljförvaltning, analys samt värdepappershandel. Mer information om målgruppen finns i Swedsecs regelverk 3 kap 1 §, kategori C.

Kunskapskraven utgör en grundnivå av kunskap som licenshavare i målgruppen ska ha, oavsett arbetsuppgifter och roll. En anställds funktion och roll kan medföra att den anställde behöver fördjupade eller ytterligare kunskaper utöver dem som omfattas av dessa kunskapskrav. Det är det anslutna företagets ansvar att bedöma vad som är tillräckligt utifrån den anställdes arbetsuppgifter.

Kunskapskravens uppbyggnad och funktion

Kunskapskraven är uppdelade i delområden (faktaområden), i underrubriker och i mätpunkter. En mätpunkt specificerar vad licenshavaren förväntas kunna inom ett begränsat kunskapsområde. Varje uppgift som ingår i licensieringstestet är kopplad till en mätpunkt i detta dokument.

Kunskapskraven ska fungera som stöd vid utformning av utbildningar och som underlag vid uppgiftskonstruktion. De ska dessutom ge överblick över vad som förväntas av en licenshavare. Det är varje utbildningsanordnares uppgift att tolka kunskapskraven samt skapa en relevant och pedagogisk utbildning.

Ändringar av kunskapskraven

De gällande kunskapskraven finns på www.swedsec.se. En översyn görs årligen och vid behov. Ändringar av kunskapskraven publiceras på www.swedsec.se. Det är utbildningsanordnarnas och testtagarnas ansvar att uppdatera sig med den senaste versionen.

Kunskapskravens utformning

De tre delområden som ingår i licensieringstestet är:

1. Finansiella instrument, marknader och handel
2. Ekonomisk analys
3. Regelverk på finansmarknaden

Testets utformning

I licensieringstest för specialister ingår 90 ordinarie uppgifter. Alla ordinarie uppgifter har genomgått en noggrann kontroll i form av fakta-, kvalitets- och språkgranskning. Uppgifterna har dessutom utprövats och analyserats med statistiska metoder. Utprövningen sker genom att 15 ännu inte godkända uppgifter ingår i testet utan att påverka resultatet. De svar som testtagarna lämnar på dessa uppgifter lagras endast för statistisk analys. Testtagaren kan inte avgöra vilka uppgifter som är ordinarie och vilka som utprövas. Totalt besvarar alltså testtagaren 105 uppgifter varav 90 avgör testtagarens resultat.

För att godkännas på licensieringstestet ska en testtagare ha minst 70 procent rätt totalt.

Kognitiva nivåer, vikt och storlek

De kognitiva nivåerna beskriver vilken grad av komplexitet som uppgifter har.

Nivå	Förklaring
Känna till (K)	Testtagaren ska känna till och komma ihåg begrepp, definitioner och faktauppgifter.
Förstå (F)	Testtagaren ska förstå och kunna förklara olika samband och sammanhang.
Tillämpa (T)	Testtagaren ska kunna använda till exempel formler, regler, lagar och metoder.

Varje mätpunkt har en markering som definierar på vilken kognitiv nivå testtagaren ska ha den aktuella kunskapen. Nivån markeras med den första bokstaven i nivåns namn: K, F eller T. De kognitiva nivåerna hänger ihop och bygger på varandra. Om mätpunkten t ex avser den kognitiva nivån Tillämpa förutsätts att licenshavaren också kan förstå och förklara den samt känna till den. Om fler än en kognitiv nivå markeras innebär det att mätpunkten innehåller delar som ligger på olika kognitiva nivåer.

I matriserna för varje mätpunkt anges mätpunktens storlek och vikt. En stor mätpunkt har mer omfattande kunskapskrav, vilket medför att licensieringstestet sannolikt innehåller fler frågor på det ämnet än från en liten mätpunkt. En mätpunkt kan antingen ha vikt 1 eller 2, där vikt 2 anger högst vikt, vilket också påverkar antalet frågor på licensieringstestet.

Delområde 1 – Finansiella instrument, marknader och handel

Delområde 1 omfattar kunskap om olika finansiella instrument, marknader och handel. Licenshavaren ska ha god kunskap om begrepp, definitioner och konstruktionen av olika finansiella instrument. Licenshavaren ska även ha goda kunskaper om de väsentliga delarna i den s k transaktionskedjan, dvs hur handel går till i olika instrument och på olika marknader, hur de affärer som gjorts clearas och avvecklas samt vad som gäller för innehav av finansiella instrument. Detta innebär att licenshavaren ska vara väl insatt i processerna kring värdepappers-administrationen. Licenshavaren ska kunna använda denna kunskap i sina kundrelationer samt i sina relationer med motparter på marknaden.

I egenskap av specialist krävs en djupare förståelse i dessa frågor, och även att licenshavaren ska kunna tillämpa kunskaperna i sitt dagliga arbete.

Finansmarknadens funktion och aktörer

Aktörerna och deras funktion på retailmarknaden
Licenshavaren ska förstå vilka funktioner banker, fondbolag, försäkringsföretag och värdepappersföretag har för icke professionella kunders sparande och pensioner.

Aktörerna och deras funktion på den institutionella marknaden
Licenshavaren ska förstå vilka funktioner investmentbanker, kapitalförvaltare, mäklare, market makers och marknadsplatser har på den institutionella marknaden.

Mätpunkt	Vikt	Storlek	Kognitiv nivå
Aktörerna och deras funktion på retailmarknaden	1	Litet	F
Aktörerna och deras funktion på den institutionella marknaden	1	Litet	F

Ränterelaterade instrument

Penningmarknadsinstrument
Licenshavaren ska förstå de vanligaste penningmarknadsinstrumenten såsom depositplaceringar och statsskuld-växlar. Vidare ska licenshavaren känna till de olika typer av räntecertifikat som erbjuds.

Obligationsinstrument
Licenshavaren ska förstå de långa ränteplaceringar som vanligen tillhandahålls i marknaden samt deras grund-läggande egenskaper, och då framför allt statsobligationer, säkerställda obligationer (covered bonds), FRN-lån, realränteobligationer och företagsobligationer med skilda kreditrisker. Licenshavaren ska även känna till egen-skaperna hos eurobonds och efterställda skulder. Licenshavaren ska också känna till de olika ratinginstitutens roll på kapitalmarknaden och hur de sätter kreditbetyg.

Hållbara obligationer
Licenshavaren ska känna till vad som kännetecknar de vanliga typer av hållbara obligationer som finns och hur de skiljer sig från traditionella obligationer.

Licenshavaren ska även känna till Green/Social Bond Principles samt Sustainability-linked bond Principles.

Obligationsemissioner
Licenshavaren ska känna till de olika emittenterna på den svenska obligationsmarknaden – staten, bolåneinstitut, banker, kommuner och landsting samt icke-finansiella företag. Licenshavaren ska känna till hur obligationer vanligen emitteras på den svenska obligationsmarknaden – regelbundna auktioner via Riksgälden, försäljning via auktoriserade återförsäljare samt riktade emissioner. Licenshavaren ska också känna till innebörden av s k scheduled programmes (Medium Term Notes, MTN).

Repor (repurchase agreements)
Licenshavaren ska känna till vad en repa respektive omvänd repa är, vilka aktörerna på denna marknad är samt repornas olika användningsområden.

Ränterelaterade derivatinstrument
Licenshavaren ska känna till de vanligaste ränterelaterade derivatinstrumenten som handlas på marknaden, deras grundläggande egenskaper samt hur de används. Detta gäller i huvudsak:

- räntefutures och FRA (Forward Rate Agreements)
- ränteswappar inklusive OIS (Overnight Index Swaps)
- CDS (Credit Default Swaps)

Mätpunkt	Vikt	Storlek	Kognitiv nivå	
Penningmarknadsinstrument	2	Stort	K	F
Obligationsinstrument	2	Stort	K	F
Hållbara obligationer	2	Stort	K	
Obligationsemissioner	2	Stort	K	
Repor (repurchase agreements)	2	Litet	K	
Ränterelaterade derivatinstrument	1	Stort	K	

Aktier och aktierelaterade instrument

Aktier, konvertibler och teckningsrätter
Licenshavaren ska förstå skillnaden mellan stamaktier och preferensaktier samt mellan A- och B-aktier. Licenshavaren ska förstå

- vad teckningsrätter och konvertibler är samt
- prissättningen på dessa instrument

Aktiederivat
Licenshavaren ska förstå hur de vanligaste typerna av aktiederivat som handlas i marknaden, dvs köpoptioner, säljoptioner samt aktieterminer av såväl forwardtyp som futurestyp, är konstruerade och hur de handlas. Licenshavaren ska även förstå motsvarande derivatinstrument för aktieindex.

Börsnotering
Licenshavaren ska känna till de vanligaste skälen till varför ett bolag väljer att börsnotera sig.

Om bolaget gör en nyemission i samband med noteringen, s k IPO (Initial Public Offering), kan begreppen bookbuilding, övertecknings option, teckningsförbindelse, emissionsgaranti och lock-up aktualiseras. Licenshavaren ska förstå innebörden av dessa begrepp.

Licenshavaren ska förstå sambandet mellan stabilisering och övertilldelningsoptioner i samband med en börsintroduktion, samt de krav som gäller för dessa företeelser.

Nyemission och split/omvänd split
Licenshavaren ska förstå processen kring en nyemission och split/omvänd split av aktier samt hur dessa händelser kan förväntas påverka aktiekursen.

Aktieutdelningar
Licenshavaren ska förstå processen kring en aktieutdelning samt hur och när ett beslut om aktieutdelning kan förväntas påverka aktiekursen.

Offentliga uppköpserbjudanden
Licenshavaren ska känna till huvuddragen i ett budförfarande och hur de olika tidsfrister och villkor som förekommer i en sådan situation kan påverka kundens valmöjligheter under budprocessen. Licenshavaren ska även känna till när s k budplikt uppstår för en storägare.

Tvångsinlösen av aktier
Licenshavaren ska känna till reglerna om tvångsinlösen av minoritetsägares aktier, hur förfarandet går till, hur priset bestäms, hur en eventuell tvist ska hanteras samt vad förhandstillträde innebär.

Återköp av egna aktier
Licenshavaren ska känna till följande krav beträffande ett aktiebolags möjligheter att köpa eller sälja egna aktier: vilka bolag som får köpa och sälja egna aktier över marknaden, vilken information som ska lämnas om transaktionerna och hur det ska ske samt hur många aktier som får återköpas. Licenshavaren ska också känna till hur återköp av aktier kan påverka aktiekursen.

Mätpunkt	Vikt	Storlek	Kognitiv nivå	
Aktier, konvertibler och teckningsrätter	2	Stort		F
Aktiederivat	2	Stort		F
Börsnotering	2	Stort	K	F
Nyemission och split/omvänd split	2	Litet		F
Aktieutdelningar	2	Litet		F
Offentliga uppköpserbjudanden	1	Litet	K	
Tvångsinlösen av aktier	1	Litet	K	
Återköp av egna aktier	1	Litet	K	

Strukturerade produkter

Strukturerade produkter
Licenshavaren ska känna till konstruktionen av de vanligaste strukturerade produkterna såsom kapitalskyddade produkter, marknadsplaceringar och även produkter med hävstång som warranter, minifutures, hävstångscertifikat och CFD (Contracts for difference). Licenshavaren ska förstå de olika riskerna som är förenade med produkterna, särskilt emittentrisk och likviditetsrisk samt andra förekommande risker som marknadsrisk. Licenshavaren ska förstå hur de olika produkternas konstruktion, exempelvis förekomsten av kapitalskydd, barriärer, kuponger eller hävstång, påverkar såväl avkastningsmöjligheter som risker. Licenshavaren ska även förstå vilka kostnader som är förenade med respektive produkt samt hur dessa kan påverka avkastningen.

Mätpunkt	Vikt	Storlek	Kognitiv nivå	
Strukturerade produkter	2	Stort	K	F

Fonder

Andelsvärdeberäkning, avgifter och riskmått i fonder
Licenshavaren ska förstå hur en fonds NAV (Net Asset Value) beräknas. Licenshavaren ska känna till olika avgiftsbegrepp förknippade med fondplaceringar, t ex årlig avgift, förvaltningsavgift, prestationsbaserad avgift och det

s k Normanbeloppet. Licenshavaren ska känna till hur avgifter påverkar avkastningen över tid samt att avgiften alltid är bortdragen när avkastning visas. Licenshavaren ska känna till de vanligaste riskmåtten som används avseende fonder.

Fondkategorier och fondtyper
Licenshavaren ska känna till egenskaperna för olika fondkategorier såsom aktie-, bland-, ränte- och hedgefonder, vad som skiljer dessa åt samt vilka regelverk som gäller för dessa. Licenshavaren ska även känna till egenskaperna för specialfonder, alternativa investeringsfonder (AIF) och andra fonder. Vidare ska licenshavaren förstå skillnaden mellan börshandlade fonder (ETF:er) och traditionella fonder samt hur de börshandlade fonderna är konstruerade.

Olika sätt att ta hänsyn till hållbarhet i fondförvaltningen
Licenshavaren ska känna till vanliga metoder som fondförvaltare kan använda för att bedriva hållbarhetsarbete, som t ex uteslutning av placeringar i portföljen, att välja hållbara placeringar och försök att påverka företaget via aktivt deltagande på bolagsstämmor, i dialog eller via andra forum. Licenshavaren ska även känna till vad som vanligen menas med påverkansinvesteringar (impact investing) samt begreppet omställning (transition) och hur dessa begrepp kan appliceras inom hållbara investeringar.

Mätpunkt	Vikt	Storlek	Kognitiv nivå	
Andelsvärdeberäkning, avgifter och riskmått i fonder	2	Stort	K	F
Fondkategorier och fondtyper	2	Stort	K	F
Olika sätt att ta hänsyn till hållbarhet i investeringar	2	Stort	K	

Information om hållbarhet i fonder och försäkringsbaserade investeringsprodukter (”IBIPs”)

Information om hållbarhet i fonder och IBIPs
Licenshavaren ska känna till var man kan hitta information om hur hållbarhetsarbete i fondförvaltning bedrivs samt hur hållbarhetsrisker i fonder och IBIPs är integrerade, t ex på bolagens hemsida, i produkternas informationsbroschyrer, genom Hållbarhetsprofilen eller via tjänsteleverantörer såsom Morningstar. Licenshavaren ska även känna till att utfallet av fondförvaltningens hållbarhetsarbete redovisas i fondernas årsrapporter.

Licenshavaren ska känna till Disclosureförordningen (SFDR), dess syfte och vilka typer av finansiella produkter och tjänster som omfattas. Licenshavaren ska förstå disclosureförordningens definition av finansiella produkter som 1. främjar miljörelaterade eller sociala egenskaper enligt artikel 8 eller 2. har hållbar investering som mål enligt artikel 9, samt att kraven avseende kundinformation skiljer sig mellan de olika kategorierna av produkter. Licenshavaren ska även förstå hur dessa produkter kan innehålla miljömässigt hållbara investeringar enligt Taxonomiförordningen.

Mätpunkt	Vikt	Storlek	Kognitiv nivå	
Information om hållbarhet i fonder och IBIPs	2	Stort	K	F

Handel med finansiella instrument och valuta

Handel på aktiemarknaden
Licenshavaren ska övergripande känna till hur noteringskraven för bolag noterade på en svensk reglerad marknad (t ex Nasdaq Stockholm eller NGM Equity) skiljer sig från motsvarande krav avseende en svensk MTF-plattform (t ex Nasdaq First North Growth Market), Nordic MTF eller Spotlight Stock Market) samt att all handel med aktier som är upptagna till handel på en reglerad marknad eller handelsplattform ska, såsom huvudregel, ske på en sådan mark-

nadsplats eller genom en systematisk internhandlare. Licenshavaren ska även förstå vilken funktion likviditetsgaranter har.

Handel på räntemarknaden
Licenshavaren ska förstå hur handeln på den svenska räntemarknaden går till, såväl den handel som sker på interbankmarknaden som den handel som samtliga kategorier investerare har möjlighet att delta i. Licenshavaren ska förstå vilken roll marknadsgaranterna har för handeln på interbankmarknaden. Licenshavaren ska även förstå emittenternas och investerarnas olika roller i räntemarknaden och hur de typiskt sett agerar på denna marknad.

Handel på valutamarknaden
Licenshavaren ska känna till hur valutor och valutaderivat handlas på den svenska och internationella valutamarknaden. Licenshavaren ska förstå innebörden av begreppen spot rates, forward rates och cross rates. Licenshavaren ska förstå kvoteringen av bid-offer spreadar samt hur forward rates kvoteras som bid-offer-marginal mot spot rates. Licenshavaren ska känna till hur cross rates kvoteras.

Handel med råvaruderivat
Licenshavaren ska känna till de vanligaste råvaruderivaten som tillhandahålls på den svenska marknaden samt deras grundläggande funktionssätt.

Handel med övriga typer av finansiella instrument
Licenshavaren ska förstå hur handeln med finansiella instrument går till på andra marknader än aktiemarknaden, räntemarknaden, valutamarknaden och råvaruderivatmarknaden. Detta gäller särskilt handel med finansiella instrument såsom warranter, börshandlade fondandelar (ETF:er), börshandlade certifikat och andra slags strukturerade produkter (såväl kapitalskyddade som icke-kapitalsskyddade).

Algoritmisk handel
Licenshavaren ska känna till vad som avses med begreppen algoritmisk handel, algoritmisk högfrekvenshandel, smart order routing samt direkt elektroniskt tillträde.

Orderhantering
Licenshavaren ska förstå regeln om att företag som utför kundorder ska vidta alla åtgärder som krävs för att uppnå bästa möjliga resultat för kunden. Licenshavaren ska vidare känna till att företagets riktlinjer för utförande av kundorder ska ange hur kundorder utförs samt att företaget på kundens begäran ska kunna visa att kundens order utförts i enlighet med riktlinjerna.

Licenshavaren ska även förstå vad reglerna om tidsordning, aggregering och allokering av kundorder innebär.

Blankning
Licenshavaren ska förstå vad blankning är och hur blankning går till i praktiken. Licenshavaren ska även övergripande känna till vad som menas med en kort nettoposition.

Handelsregler och marknadsövervakning
Licenshavaren ska känna till den verksamhet som bedrivs av de svenska marknadsplatserna och viktigare delar av de regelverk som gäller vid handel på dessa marknadsplatser särskilt med avseende på orderläggning, rapportering av s k manuella avslut (lappning) och makulering av affärer. Slutligen ska licenshavaren förstå marknadsövervakningens roll och uppgifter samt de åtgärder som marknadsövervakningen kan vidta.

Mätpunkt	Vikt	Storlek	Kognitiv nivå	
Handel på aktiemarknaden	2	Stort	K	F
Handel på räntemarknaden	2	Stort		F
Handel på valutamarknaden	1	Stort	K	F
Handel med råvaruderivat	1	Litet	K	
Handel med övriga typer av finansiella instrument	2	Litet		F
Algoritmisk handel	2	Litet	K	
Orderhantering	2	Litet	K	F
Blankning	2	Litet	K	F
Handelsregler och marknadsövervakning	2	Litet	K	F

Kontoföring, clearing och avveckling

Värdepapperskonton och VPC-systemet
Licenshavaren ska förstå skillnaden mellan att ett innehav är direktregistrerat på konto hos Euroclear Sweden och att det förvaras på depå hos ett värdepappersinstitut, liksom de affärsmässiga och administrativa skäl som kan motivera varför en kund väljer konto eller depå. Licenshavaren ska förstå skillnaden mellan att ett finansiellt instrument är kontofört i Sverige respektive utomlands.

Redovisning och avstämning av affärer
Licenshavaren ska förstå kraven för redovisning av affärer, avräkningsnotor samt de särskilda regler som gäller för bekräftelser och avstämning i samband med derivataffärer.

Mätpunkt	Vikt	Storlek	Kognitiv nivå
Värdepapperskonton och VPC-systemet	2	Litet	F
Redovisning och avstämning av affärer	2	Litet	F

Delområde 2 – Ekonomisk analys

Delområde 2 omfattar makroekonomisk analys, finansiell statistik, värdering av ränte- och derivatinstrument, aktie- och företagsvärdering samt portföljteori. Det centrala temat i delområdet är förväntad avkastning och risk, för såväl enskilda tillgångar som portföljer av tillgångar. Förväntad avkastning kräver en värdering. Värdering av olika typer av finansiella instrument, såsom obligationer och aktier, kräver i sin tur en förståelse för både förväntade kassaflöden och för val av lämpliga avkastningskrav, som i sin tur kräver en förståelse av grunderna i portföljteorins analysapparat. Portföljteorin bygger i sin tur på metoder och resultat inom finansiell statistik. Den makroekonomiska analysen, slutligen, ger både förutsättningar för bättre bedömningar om framtida förväntade kassaflöden och en bättre förståelse av övergripande systematiska risker i ekonomin, kunskaper som underlättar den dagliga riskhanteringen.

Makroekonomisk analys

Makroekonomiska begrepp
Licenshavaren ska förstå begreppen BNP och BNP-tillväxt samt innebörden av hög- respektive lågkonjunktur. Licenshavaren ska förstå vad som normalt sett kännetecknar en ekonomi som befinner sig i hög- respektive lågkonjunktur avseende BNP-tillväxt, arbetsmarknad, inflation och ränteläge. Licenshavaren ska förstå begreppet inflation, inklusive de två vanliga inflationsmåtten: KPI och KPIF.

Penningpolitik
Licenshavaren ska förstå begreppet styrränta, känna till de penningpolitiska mål som Riksbanken har, samt förstå hur penningpolitiken är tänkt att påverka~~påverkar~~ inflationen och den reala ekonomin. Licenshavaren ska känna till begreppet stabiliseringspolitik och att Riksbanken ansvarar för denna.

Finanspolitik
Licenshavaren ska känna till grunderna i det finanspolitiska ramverket. Licenshavaren ska känna till vad som avses med offentlig skuld och offentlig skuldkvot~~(eller statsskuld) och statsskuldkvot~~, samt vilka risker avseende räntor och tillväxt som en alltför hög skuldsättning kan föra med sig. ~~Licenshavaren ska även förstå varför en regering ibland kan vilja bedriva en stabiliserande finanspolitik. Licenshavaren ska även förstå den s k multiplikatoreffekten av finanspolitiska åtgärder.~~

Internationella kapitalflöden
Licenshavaren ska förstå begreppen utlandsskuld, rörlig växelkurs, fast växelkurs, valutaflöden, depreciering och appreciering, ränteparitet samt valutaunion. Licenshavaren ska förstå vilken typ av internationella kapitalflöden som räknas som reala respektive finansiella, hur ränteskillnader mellan länder påverkar internationella kapitalflöden, hur penningpolitiken kan förväntas påverka valutakursen genom den så kallade växelkurskanalen samt vad som menas med ”carry trades” på valuta- och räntemarknaden.

Internationell handel
Licenshavaren ska känna till de viktigaste komponenterna i ett lands handelsbalans, bytesbalans och betalningsbalans. Licenshavaren ska förstå hur export- och importaffärer påverkar handels- och bytesbalansen i landet. Licenshavaren ska förstå den så kallade J-kurveeffekten på handelsbalansen vid valutakursförändringar.

Licenshavaren ska förstå hur valutakurser påverkar exporterande och importerande företag vad gäller intäkter, kostnader och konkurrenskraft. Licenshavaren ska förstå de tre formerna av valutaexponering som uppstår i företag, dvs. transaktionsexponering, omräkningsexponering och ekonomisk exponering.

Licenshavaren ska förstå begreppen outsourcing och globala värdekedjor/logistikkedjor samt känna till de vanligaste argumenten om för- och nackdelar med globala värdekedjor.

Finansiell stabilitet
Licenshavaren ska känna till vad som menas med begreppet finansiell stabilitet samt känna till hur ansvaret för den finansiella stabiliteten är fördelat mellan Finansinspektionen, Riksbanken, Riksgälden och Finansdepartementet. Licenshavaren ska vidare känna till vilka verktyg respektive myndighet har för att förebygga och hantera finansiella kriser samt hur respektive myndighet bedriver sitt arbete med finansiell stabilitet.

Licenshavaren ska känna till vilken information om finansiell stabilitet som publiceras av respektive myndighet, vad det Finansiella stabilitetsrådet har för funktion samt, på ett övergripande plan, hur det internationella samarbetet kring frågor om finansiell stabilitet fungerar.

Mätpunkt	Vikt	Storlek	Kognitiv nivå	
Makroekonomiska begrepp	2	Stort		F
Penningpolitik	2	Stort	K	F
Finanspolitik	2	Stort	K	
Internationella kapitalflöden	2	Stort		F
Internationell handel	2	Stort	K	F
Finansiell stabilitet	2	Stort	K	

Finansiell statistik

Lägesmått (aritmetiskt och geometriskt medelvärde)
Licenshavaren ska förstå begreppen aritmetiskt och geometriskt medelvärde, förstå i vilka situationer respektive mått är användbart samt kunna tillämpa respektive mått i beräkningar.

Spridningsmått
Licenshavaren ska förstå vad som menas med begreppet volatilitet, att volatilitet mäts i form av varians och standardavvikelse samt hur standardavvikelse kan användas för att kvantifiera begreppet risk. Licenshavaren ska vidare kunna tillämpa denna kunskap i beräkningar. Licenshavaren ska också känna till att den realiserade volatiliteten på finansiella tillgångar sällan eller aldrig är konstant över tiden utan varierar på ett delvis oförutsägbart sätt. Licenshavaren ska särskilt känna till att perioder av hög volatilitet ofta brukar följa efter större och snabba prisfall på finansiella tillgångar.

Samvariationsmått (korrelation)
Licenshavaren ska förstå vad måttet korrelationskoefficient mäter. Licenshavaren ska i allmänna termer förstå hur risken i en värdepappersportfölj påverkas av korrelationerna mellan de ingående tillgångarna. Licenshavaren ska kunna tillämpa detta vid beräkning av portföljrisk.

Sannolikheter och normalfördelningen
Licenshavaren ska förstå begreppet sannolikheter, förstå normalfördelningens egenskaper samt kunna tillämpa denna fördelning i beräkningar av sannolikheter för utfall inom vissa standardavvikelseintervall. Licenshavaren ska också förstå hur man med hjälp av normalfördelningen kan bedöma sannolikheten för förlust på en finansiell placering.

Regressionsanalys
Licenshavaren ska förstå hur en regressionsanalys görs, översiktligt känna till på vilka sätt en sådan kan användas i ekonomisk analys samt förstå begreppen intercept, lutningskoefficient och förklaringsvärde.

Mätpunkt	Vikt	Storlek	Kognitiv nivå		
Lägesmått (aritmetiskt och geometriskt medelvärde)	2	Litet		F	T
Spridningsmått	2	Litet	K	F	T
Samvariation (korrelation)	2	Litet		F	T
Sannolikheter och normalfördelningen	2	Litet		F	T
Regressionsanalys	2	Litet	K	F	

Analys och värdering av ränteinstrument

Räntebegrepp
Licenshavaren ska förstå hur man beräknar enkel ränta, effektiv ränta, nominell ränta och real ränta samt i vilka situationer respektive mått är användbart. Licenshavaren ska även förstå begreppet nuvärde.

Värdering av obligationer
Licenshavaren ska förstå begreppen kupongränta, yield to maturity (”yield”) och yield to worst samt förstå och kunna tillämpa formeln för hur priset på en kupongobligation med fast kupongränta och utan kreditrisk beräknas. Licenshavaren ska förstå hur detta pris påverkas, i allmänna termer, av förändringar i kupongränta, löptid eller yield. Licenshavaren ska förstå begreppet kreditspread, känna till hur de olika ratinginstituten på kapitalmarknaden sätter kreditbetyg och förstå hur de olika kreditbetygen påverkar priserna och riskerna på obligationer med kreditrisk jämfört med motsvarande obligationer utan kreditrisk.

Räntekänslighet och duration
Licenshavararen ska förstå begreppet duration, kunna förklara hur duration kan tolkas som ett mått på räntekänslighet samt förstå hur durationen, i allmänna termer, påverkas av förändringar i kupongränta, löptid eller yield. Licenshavaren ska också känna till under vilka antaganden duration är ett lämpligt mått på räntekänslighet.

Avkastningskurvan
Licenshavaren ska förstå hur avkastningskurvan, dvs skillnaden mellan yielder med olika löptider, ska tolkas. Licenshavaren ska särskilt förstå på vilket sätt penningpolitiken och inflationsförväntningarna påverkar kurvans utseende, den s k förväntningshypotesens modell för kurvans lutning. Licenshavaren ska förstå begreppen avistaränta, teminsränta och nollkupongränta.

Mätpunkt	Vikt	Storlek	Kognitiv nivå		
Räntebegrepp	2	Litet		F	
Värdering av obligationer	2	Stort	K	F	T
Räntekänslighet och duration	2	Litet	K	F	
Avkastningskurvan	2	Stort		F	

Derivatinstrument och riskhantering

Terminspriser
Licenshavaren ska förstå sambandet mellan avistapriser (dagskurser) och terminspriser för terminskontrakt av både forwardtyp och futurestyp, såsom det uttrycks i den så kallade cost of carry-formeln. Licenshavaren ska vidare specifikt förstå hur sådana terminspriser bestäms för terminskontrakt på enskilda aktier, aktieindex, valutor och råvaror. Licenshavaren ska kunna tillämpa dessa kunskaper i praktiska beräkningar.

Riskhantering med terminskontrakt
Licenshavaren ska förstå hur långa respektive korta positioner i terminskontrakt förändrar riskexponeringen i en position i den underliggande tillgången och hur en investerare kan använda terminsinstrument för att hantera risker. Licenshavaren ska kunna tillämpa denna kunskap i praktiska beräkningar.

Riskhantering med optionskontrakt
Licenshavaren ska förstå hur innehavda respektive utställda positioner i köpoptioner respektive säljoptioner förändrar riskexponeringen i en position i den underliggande tillgången och hur en investerare kan använda optioner för att hantera risker. Licenshavaren ska kunna tillämpa denna kunskap i praktiska beräkningar.

Grundläggande värdering av optioner
Licenshavaren ska förstå hur värdet av en option, i allmänna termer, påverkas av priset på den underliggande tillgången, lösenpriset, löptiden, volatiliteten på den underliggande tillgången och den riskfria räntan. Licenshavaren ska vidare känna till begreppet put-call-parity, hur put-call-parity relaterar priserna på köp- och säljoptioner till varandra. Licenshavaren ska slutligen förstå begreppen realvärde och tidsvärde.

Valutarisker och valutaexponering i kapitalförvaltning
Licenshavaren ska förstå när och hur valutarisker typiskt sett uppstår vid kapitalförvaltning, och hur valutarisker kan påverka utfallet på investeringar med avseende på avkastning och risk. Licenshavaren ska även förstå när det kan vara motiverat att hantera valutarisker, och vid vilken typ av investeringar det vanligtvis görs. Licenshavaren ska slutligen känna till de vanligaste instrumenten och teknikerna som används för att hantera valutarisker i kapitalförvaltningen.

Mätpunkt	Vikt	Storlek	Kognitiv nivå		
Terminspriser	2	Stort		F	T
Riskhantering med terminskontrakt	2	Stort		F	T
Riskhantering med optionskontrakt	2	Stort		F	T
Grundläggande värdering av optioner	2	Stort	K	F	
Valutarisker och valutaexponering i kapitalförvaltning	2	Stort	K	F	

Företagsvärdering

Utdelningsmodellen
Licenshavaren ska förstå utdelningsmodellen för aktievärdering (Dividend Discount Model). Licenshavaren ska förstå sambandet mellan den allmänna utdelningsmodellen och den s k Gordonmodellen med evigt konstant växande utdelningar.

Kassaflödesmodellen
Licenshavaren ska förstå kassaflödesmodellen för företagsvärdering (Discounted Cash Flow Model). Licenshavaren ska förstå begreppen fritt kassaflöde, enterprise value och nettoskuld. Licenshavaren ska vidare förstå hur en framåtblickande värderingsmodell kan delas upp i två prognosperioder samt vad som i det sammanhanget menas med begreppet horisontvärde. Licenshavaren ska kunna tillämpa kassaflödesmodellen i praktiska beräkningar.

Kapitalkostnader
Licenshavaren ska förstå kapitalkostnadens betydelse i värderingssammanhang, förstå begreppet vägd kapitalkostnad och dess ingående komponenter samt kunna tillämpa denna kunskap i praktiska beräkningar.

Mått på vinster, kapital och kassaflöden
Vid företagsvärdering och kreditanalys förekommer en rad olika mått på vinster, kapital och kassaflöden. Licenshavaren ska känna till de vanligast förekommande måtten och förstå hur de förhåller sig till varandra. Licenshavaren ska förstå vilka resultaträkningsposter som innefattas i vinstmåtten:

- Rörelseresultat före avskrivningar (EBITDA)
- Resultat före finansnetto (EBIT)
- Årets resultat (Net Profit)

Licenshavaren ska förstå vilka balansräkningsposter som innefattas i kapitalmåtten:

- Totalt kapital (Total Capital)
- Sysselsatt kapital (Capital Employed)
- Rörelsekapital (Working Capital)

Licenshavaren ska förstå hur dessa kapitalmått beräknas och hur de förhåller sig till varandra.

Nyckeltal vid företagsanalys
Licenshavaren ska förstå hur de viktigaste finansiella nyckeltalen vid analys och värdering av företag beräknas. Bland dessa nyckeltal återfinns de tre lönsamhetsmåtten:

- Räntabilitet på totalt kapital (ROA, ROTC)
- Räntabilitet på sysselsatt kapital (ROCE)
- Räntabilitet på eget kapital (ROE)

Utöver dessa ska licenshavaren förstå beräkningen av de tre marginalmåtten:

- Rörelsemarginal (operating margin, EBIT margin)
- EBITDA-marginal
- Vinstmarginal (pretax profit margin, EBT margin)

samt de finansiella måtten:

- Soliditet (equity/asset ratio)
- Skuldsättningsgrad (debt/equity ratio)
- Nettoskuldsättningsgrad (net debt/equity ratio)
- Nettoskuld/EBITDA (net debt/EBITDA)

Licenshavararen ska även förstå det s k hävstångssambandet eller räntabilitetssambandet, dvs hur räntabiliteten på eget kapital beror på dels räntabiliteten på sysselsatt kapital, dels på skuldsättningsgraden och låneräntan.

Mätpunkt	Vikt	Storlek	Kognitiv nivå		
Utdelningsmodellen	2	Stort		F	
Kassaflödesmodellen	2	Stort		F	T
Kapitalkostnader	2	Litet		F	T
Mått på vinster, kapital och kassaflöden	2	Stort	K	F	
Nyckeltal vid företagsanalys	2	Stort		F	

Portföljteori

Förväntad avkastning, realiserad avkastning och risk
Licenshavaren ska förstå begreppet förväntad avkastning såsom det definieras i finansiell teori, dvs en sannolikhetsvägd summa av samtliga tänkbara realiserade avkastningar. Licenshavaren ska kunna tillämpa detta i praktiska beräkningar. Licenshavaren ska vidare förstå skillnaden mellan förväntad avkastning enligt denna definition och den faktiska realiserade avkastning, som uppstår i en given tidsperiod, samt på vilket sätt denna skillnad speglar begreppet risk mätt som standardavvikelse.

Riskfri avkastning och riskpremier
Licenshavaren ska känna till vad som menas med en riskfri avkastning och hur denna brukar approximeras i praktiken. En licenshavare ska förstå vad som menas med en framåtblickande riskpremie och känna till hur bakåtblickande historiska data kan användas för att bedöma storleken på olika riskpremier.

Total risk och riskdekomponering
Licenshavaren ska förstå hur total risk för en tillgång eller en portfölj beräknas samt hur denna kan delas upp i systematisk risk och företagsspecifik risk (unik risk). Licenshavaren ska vidare känna till begreppet faktorrisker, och översiktligt förstå hur den systematiska risken i sin tur kan delas upp i olika faktorrisker.

Diversifiering och riskspridning
Licenshavaren ska förstå på vilket sätt diversifiering över antingen tillgångsslag eller geografiska marknader kan minska den totala risken i en värdepappersportfölj. Licenshavaren ska också känna till att det finns en gräns för hur mycket portföljrisken kan minskas med hjälp av diversifiering, och i detta sammanhang känna till skillnaden mellan diversifierbar (företagsspecifik) och icke-diversifierbar (systematisk) risk. Licenshavaren ska också känna till att korrelationen mellan finansiella tillgångar sällan eller aldrig är konstant över tiden utan varierar på ett delvis oförutsägbart sätt. Licenshavaren ska särskilt känna till att korrelationer mellan tillgångar ofta tenderar att öka under finansiellt turbulenta perioder, vilket kan innebära att diversifieringseffekten blir mindre än väntat just under de tillfällen när riskspridning behövs som mest.

Marknadsrisker
Licenshavaren ska känna till definitionen av begreppet marknadsrisk och dess olika komponenter kursrisk, ränterisk, återinvesteringsrisk och valutarisk. Licenshavaren ska förstå de två vanligt förekommande alternativa riskmåtten maximum drawdown (största fall från topp till botten) och shortfall (risken för att avkastningsmålen inte uppnås). Licenshavaren ska känna till hur dessa beräknas, förstå hur de skiljer sig från måttet standardavvikelse samt förstå hur de kan användas i konkreta placeringssituationer.

Effektiva portföljer och den effektiva fronten
Licenshavaren ska förstå portföljteorins två viktiga grundläggande begrepp, effektiva portföljer och effektiva fronten.

CAPM och förväntad avkastning
Licenshavaren ska förstå Capital Asset Pricing Modell (CAPM) och dess ingående komponenter. Licenshavaren ska översiktligt känna till styrkor och svagheter med CAPM som modell för förväntad avkastning.

Begrepp inom kapitalförvaltningen
Licenshavaren ska förstå innebörden av begreppen strategisk och taktisk allokering, aktiv och passiv förvaltning, alfa-beta-separering, enhanced indexing samt asset liability management (ALM).

Value at Risk och Expected Shortfall
Licenshavaren ska förstå hur måtten Value at Risk (VaR) och Expected Shortfall (ES) beräknas och hur de ska tolkas. Licenshavaren ska vidare känna till de vanligaste styrkorna och svagheterna med dessa två mått.

Riskjusterade utvärderingsmått
Licenshavaren ska förstå hur Alfa, Sharpekvot, Tracking error och Informationskvot beräknas, hur dessa mått ska tolkas samt i vilka situationer respektive mått bör användas. Licenshavaren ska kunna tillämpa denna kunskap i analyser av portföljer. Licenshavaren ska även förstå begreppet aktiv risk.

Olika marknadsindex
Licenshavaren ska känna till de vanligaste förekommande indextyperna som används för att mäta olika marknaders utveckling. Licenshavaren ska förstå skillnaden mellan kapitalviktade, prisviktade och likaviktade index samt skillnaden mellan prisindex och avkastningsindex. Licenshavaren ska slutligen känna till de vanligaste hållbarhetsinriktade aktieindexen, och särskilt förstå vad ESG-index innebär vad gäller placeringsinriktningen.

Mätpunkt	Vikt	Storlek	Kognitiv nivå		
Förväntad avkastning, realiserad avkastning och risk	2	Stort		F	T
Riskfri avkastning och riskpremier	2	Litet	K	F	
Total risk och riskdekomponering	2	Stort	K	F	
Diversifiering och riskspridning	2	Stort	K	F	
Marknadsrisker	2	Stort	K	F	
Effektiva portföljer och den effektiva fronten	2	Litet		F	
CAPM och förväntad avkastning	2	Litet	K	F	
Begrepp inom kapitalförvaltningen	1	Stort		F	
Value at Risk och Expected Shortfall	1	Litet	K	F	
Riskjusterade utvärderingsmått	2	Stort		F	T
Olika marknadsindex	1	Stort	K	F	

Delområde 3 – Regelverk på finansmarknaden

Delområde 3 omfattar kunskap om regler och vissa etiska förhållningssätt som berör finansmarknaden. Licenshavaren ska ha en bred kunskap inom ämnet och kunna nyttja denna kunskap som referensram i sitt arbete. I praktiken innebär det bl a krav på kännedom om begrepp och definitioner samt grundläggande kunskap om olika näringsrättsliga regler som omgärdar värdepappersrörelsen liksom kunskap om viss grundläggande civilrättslig lagstiftning som berör finansmarknaden. Avsnitten inom området är relativt fristående från varandra. Gemensamt för många avsnitt är dock att de i ett bredare perspektiv syftar till att bevara sundheten på finansmarknaden och till att allmänhetens förtroende för denna marknad upprätthålls.

Grundläggande regler på finansmarknaden

Etiska riktlinjer och visselblåsning

Grundläggande etiska riktlinjer

Licenshavaren ska förstå följande delar av Svensk Värdepappersmarknads Vägledning till etiska riktlinjer i värdepappersinstitut (daterad 211130): innebörden av ett etiskt förhållningssätt och av att agera efter en etisk måttstock, begreppen otillbörliga transaktioner och jäv och hur bisysslor och annan sidoverksamhet ska hanteras.

Visselblåsning

Licenshavaren ska förstå reglerna i den s k visselblåsarlagen (SFS 2021:890) och vilka verksamheter som omfattas av lagen. Licenshavaren bör särskilt förstå att:

- Lagen ger skydd vid rapportering i ett arbetsrelaterat sammanhang av information om missförhållanden som det finns ett allmänintresse av att de kommer fram.
- Skyddet utgörs framför allt av ansvarsfrihet för visselblåsaren och förbud mot hindrande åtgärder och repressalier.

Mätpunkt	Vikt	Storlek	Kognitiv nivå
Grundläggande etiska riktlinjer	2	Litet	F
Visselblåsning	2	Litet	F

Finansinspektionen och Swedsec

Finansinspektionens roll och regelverk

Licenshavaren ska känna till Finansinspektionens roll som tillsynsmyndighet, men även Finansinspektionens roll vid utformningen av nya regler.

Självreglerande organ på värdepappersmarknaden

Licenshavaren ska känna till de viktigaste branschföreningarna på finansmarknaden, såsom Svensk Värdepappersmarknad, Fondbolagens förening, Svenska Bankföreningen och Föreningen för god sed på värdepappersmarknaden och deras syften. Licenshavaren ska vidare känna till vad självreglering är och hur den skiljer sig från lagar och andra författningar.

Swedsecs regelverk

Licenshavaren ska förstå vilka företag och personer som omfattas av Swedsecs regelverk, vilka rättigheter och skyldigheter regelverket medför för de anslutna företagen och licenshavarna samt vilka disciplinpåföljder som kan vidtas mot licenshavare och anslutna företag.

Mätpunkt	Vikt	Storlek	Kognitiv nivå
Finansinspektionens roll och regelverk	2	Litet	K
Självreglerande organ på värdepappersmarknaden	1	Litet	K
Swedsecs regelverk	2	Litet	F

Intressekonflikter

Tillvaratagande av kundens intressen

Licenshavaren ska kunna tillämpa den grundläggande regeln om att värdepappersinstitut ska ta tillvara sina kunders intressen samt att de ska handla hederligt, rättvist och professionellt och på ett sådant sätt att allmänhetens förtroende för värdepappersmarknaden upprätthålls.

Intressekonflikter

Licenshavaren ska kunna tillämpa

- reglerna om att finansiella företag ska identifiera och hantera intressekonflikter och ta tillvara sina kunders intressen samt
- de viktigaste reglerna om hantering av intressekonflikter, dvs att
    - finansiella företag ska ha organisation, instruktioner och rutiner för att identifiera och hantera intressekonflikter,
- ~~reglerna om att finansiella institut ska ta tillvara sina kunders intressen samt~~
- ~~de viktigaste reglerna om hantering av intressekonflikter, dvs att~~
    - ~~finansiella institut ska ha instruktioner och rutiner för hantering av intressekonflikter,~~
    - ~~intressekonflikter ska identifieras,~~
    - det kan krävas separation av olika verksamheter med motstridiga intressen och
    - kunderna ska få information om hur intressekonflikter hanteras.

Licenshavaren ska förstå de viktigaste situationerna då intressekonflikter uppkommer.

Tredjepartsersättningar vid tillhandahållande av investeringstjänster

Licenshavaren ska känna till förutsättningarna för att ett finansiellt institut ska få betala eller ta emot tredjepartsersättningar.

Vid tillhandahållande av investeringstjänster innebär det att:

- ersättningen ska vara utformad för att höja kvaliteten på tjänsten,
- ersättningen inte får försämra värdepappersinstitutets förutsättningar för att agera i enlighet med kundens intressen och
- kunden ska få information om ersättningen innan någon investeringstjänst tillhandahålls.

Licenshavaren ska vidare känna till i vilka situationer ett värdepappersinstitut som tillhandahåller investeringstjänster inte får ta emot och behålla en tredjepartsersättning, dvs vid investeringsrådgivning på oberoende grund samt portföljförvaltning.

Regler om egna och närståendes värdepappersaffärer

Licenshavare ska kunna tillämpa reglerna avseende anställdas egna eller närståendes värdepappersaffärer. Dessa återfinns dels i lag, dels i regler utgivna av Svensk Värdepappersmarknad och Fondbolagens Förening.

Mätpunkt	Vikt	Storlek	Kognitiv nivå		
Tillvaratagande av kundens intressen	1	Litet			T
Intressekonflikter	2	Stort		F	T
Tredjepartsersättningar vid tillhandahållande av investeringstjänster	1	Stort	K		
Regler om egna och närståendes värdepappersaffärer	2	Litet			T

Givande och tagande av muta

Regler om givande och tagande av muta
Licenshavaren ska kunna tillämpa grundläggande regler om förbud mot tagande och givande av muta. Detta förutsätter att licenshavaren förstår

- den koppling som ska finnas till arbetstagarens tjänsteutövning eller uppdragstagarens tjänsteuppdrag för att det ska kunna vara fråga om givande av muta,
- vilka omständigheter som avgör om en förmån är otillbörlig eller inte, samt
- vilka förmåner som alltid anses otillbörliga.

Mätpunkt	Vikt	Storlek	Kognitiv nivå		
Regler om tagande och givande av muta	2	Litet		F	T

Sekretess

Sekretess och otillåten användning av interna system
Licenshavaren ska kunna tillämpa de regler om sekretess, som gäller för anställda och uppdragstagare i finansiella institut.

Licenshavaren ska känna till att den som obehörigen överträtt sekretessreglerna kan

- underkastas arbetsrättsliga sanktioner,
- bli dömd för sekretessbrott (dock ej anställda/arbetstagare i kreditinstitut) och
- underkastas sanktioner av Swedsec, om personen är licenshavare.

Licenshavare ska vidare förstå att otillåten användning av institutets interna system, t ex otillåtna slagningar, är ett regelbrott som kan innebära överträdelser av bl a sekretessreglerna.

Licenshavaren ska känna till att det finansiella institutet kan

- bli skyldigt att betala skadestånd till kunden, och
- drabbas av sanktioner från Finansinspektionen.

Mätpunkt	Vikt	Storlek	Kognitiv nivå		
Sekretess och otillåten användning av interna system	2	Stort	K	F	T

Marknadsmissbruk och investeringsrekommendationer

Marknadsmissbruksbrotten och rapporteringsskyldigheten
Licenshavaren ska känna till huvuddragen i definitionen av insiderinformation i artikel 7 i marknadsmissbruksförordningen och huvuddragen i förbuden mot insiderbrott, obehörigt röjande av insiderinformation och marknadsmanipulation i 2 kap lagen (2016:1307) om straff för marknadsmissbruk på värdepappersmarknaden. Licenshavaren ska förstå innebörden av rapporteringsskyldigheten i artikel 16 i marknadsmissbruksförordningen. Licens-

havaren ska även förstå de huvudregler som gäller vid marknadssonderingar enligt artikel 11 i marknadsmissbruksförordningen.

Anmälningsskyldigheten för personer i ledande ställning och deras närstående~~, 30-dagarsregeln~~ och insiderförteckning

Licenshavaren ska känna till att personer i ledande ställning i börsbolag och deras närstående är skyldiga att anmäla sina transaktioner i börsbolagets finansiella instrument till Finansinspektionens insynsregister enligt artikel 19 i marknadsmissbruksförordningen. ~~Licenshavaren ska även förstå reglerna i artikel 19.12 i marknadsmissbruksförordningen om den s k 30-dagarsregeln och undantagen från denna regel.~~ Licenshavaren ska förstå reglerna i artikel 18 i marknadsmissbruksförordningen och kommissionens genomförandeförordning (EU 2016/347) om insiderförteckning över personer med tillgång till insiderinformation.

Analyser och investeringsrekommendationer

Licenshavaren ska känna till

- vad som menas med en investeringsrekommendation,
- den grundläggande innebörden i kraven på att information ska presenteras sakligt och att intressekonflikter ska redovisas, samt
- vad som menas med att en investeringsrekommendation är oberoende eller inte.

Mätpunkt	Vikt	Storlek	Kognitiv nivå	
Marknadsmissbruksbrotten och rapporteringsskyldigheten	2	Stort	K	F
Anmälningsskyldigheten för personer i ledande ställning och deras närstående~~, 30-dagarsregeln~~ och insiderförteckning	2	Litet	K	F
Analyser och investeringsrekommendationer	1	Litet	K	

Penningtvätt och finansiering av terrorism

Kundkännedom m m

Tillräcklig kunskap om kunderna är en grundläggande förutsättning för de finansiella företagens möjligheter att försvåra och förhindra att verksamheten utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism och för att kunna rapportera misstänkta aktiviteter och transaktioner samt fullgöra de krav som gäller för löpande uppföljande av affärsförbindelser och för att hålla kundkännedomen aktuell.

Licenshavaren ska kunna tillämpa de åtgärder som ska vidtas för kundkännedom, dvs vilka uppgifter om kunden som ska hämtas in och dokumenteras (inklusive identifiering, verklig huvudman och affärsförbindelsens syfte och art).

Licenshavaren ska förstå syftet med reglerna om penningtvätt och särskilt förstå:

- vilka situationer som kräver att åtgärder för kundkännedom vidtas,
- i vilka situationer förenklade respektive skärpta åtgärder för kundkännedom kan/ska vidtas,
- vilka särskilda regler som gäller för personer i politisk utsatt ställning (PEP), deras familjemedlemmar och kända medarbetare,
- konsekvenserna av att inte uppnå tillräcklig kännedom om kunden samt
- skyldigheten att granska transaktioner och utan dröjsmål rapportera misstänkta transaktioner till Finanspolisen om misstanke kvarstår efter närmare analys.

Mätpunkt	Vikt	Storlek	Kognitiv nivå	
Kundkännedom m m	2	Stort	F	T

Dataskyddsförordningen

Dataskyddsförordningen (GDPR)

Licenshavaren ska känna till dataskyddsförordningen och syftet med den samt känna till de lagliga grunderna för personuppgiftsbehandling, vad som avses med känsliga personuppgifter och den registrerades rättigheter. Varje behandling av personuppgifter ska följa GDPR:s grundläggande principer, ha rättslig grund, föregås av tydlig information till de registrerade och hanteras med rutiner för registrerades rättigheter, exempelvis tillgång, rättelse, radering, begränsning, invändning och dataportabilitet.

Mätpunkt	Vikt	Storlek	Kognitiv nivå
Dataskyddsförordningen, GDPR	2	Litet	K

Kundskyddsregler

Grundläggande regler om rådgivning om investeringsprodukter

Licenshavaren ska förstå huvuddragen i reglerna om rådgivning om finansiella instrument. Licenshavaren ska förstå reglerna om när en rådgivningssituation uppstår och vad som skiljer rådgivning från generella råd, marknadsföring och annan informationsgivning. Licenshavaren ska vidare förstå vilken slags information om kunden som rådgivaren ska inhämta, att lämnade råd ska vara lämpliga utifrån de inhämtade uppgifterna, att en rådgivare i vissa fall är skyldig att avråda kunden från att vidta en viss åtgärd samt vilka krav som ställs när det gäller lämplighetsförklaringar till kunder.

Placeringsrestriktioner

Licenshavaren ska förstå vilka typer av restriktioner som typiskt sett kan finnas för fonder, försäkringsbolag och liknande, antingen enligt lag eller genom placeringsbestämmelser. Licenshavaren ska även förstå hur sådana restriktioner påverkar rådgivningen.

Kundkategorier, passandebedömning och execution only

Licenshavaren ska känna till reglerna om kundkategorierna i lagen om värdepappersmarknaden och förstå vilken praktisk betydelse kategoriseringen har för kunderna. Licenshavaren ska förstå innebörden av en passandebedömning och när en sådan bedömning krävs. Licenshavaren ska känna till vilka finansiella instrument som betraktas som icke-komplexa respektive komplexa och vilken praktisk betydelse en sådan klassificering har.

Produktstyrning

Licenshavaren ska känna till reglerna om produktstyrning i lagen om värdepappersmarknaden samt i Finansinspektionens föreskrifter (FFFS 2017:2) om värdepappersrörelse. Licenshavaren ska alltså känna till att både den som tar fram och den som distribuerar finansiella instrument ska definiera en målgrupp för instrumentet, anpassa instrumentet till målgruppen, testa instrumentet i olika scenarion, samt följa upp om instrumentet har fungerat som avsett och i vilken mån det har distribuerats till målgruppen.

Företagens hållbarhetsarbete

Licenshavaren ska känna till att

- bolag över en viss storlek är skyldiga att i sina årsredovisningar lämna hållbarhetsredovisningar och vad som ska ingå.
- det i vissa branscher finns branschföreningar/-initiativ som har skapat självreglering och branschstandarder av olika slag som syftar till att anslutna företag ska bedriva sin verksamhet på ett hållbart sätt.

Licenshavaren ska förstå vad en materialitetsanalys är, syftet med att göra en sådan analys samt begreppet dubbel materialitet.

Därutöver ska licenshavaren även känna till innebörden av

- var och en av termerna scope 1, 2 och 3 för att klassificera utsläpp av växthusgaser.
- att företag har ”science-based targets”.
- att företaget har nettonoll-mål.

Förutsättningar för rådgivning om hållbarhet

- Licenshavaren ska förstå och kunna förklara de mest kända förkortningarna inom hållbarhet och finans, såsom SDG, ESG och PRI.
- Licenshavaren ska känna till syftet med Parisavtalet och takten i genomförandet.
- Licenshavaren ska känna till Taxonomiförordningen, dess syfte, omfång och avgränsningar, dvs vilka typer av bolag och branscher som omfattas idag och framöver. Licenshavaren ska även förstå definitionen av vad som utgör en miljömässigt hållbar investering.
- Licenshavaren ska förstå Disclosureförordningen (SFDR), dess syfte och vilka typer av finansiella produkter och tjänster som omfattas samt definitionen av vad som utgör en hållbar investering.
- Licenshavaren ska förstå begreppet "huvudsakliga negativa konsekvenser för hållbarhetsfaktorer”
- Licenshavaren ska förstå skillnaden mellan finansiella instrument som (i) gör miljömässigt hållbara investeringar, (ii) gör hållbara investeringar och/eller (iii) beaktar huvudsakliga negativa konsekvenser för hållbarhetsfaktorer.

Informationskrav vid alla typer av distribution av investeringsprodukter

Licenshavaren ska känna till de viktigaste informationskrav som gäller för ett finansiellt institut innan en tjänst utförs, som exempelvis:

- en beskrivning av aktuella investeringsalternativ och de risker som är förknippade med dessa, inklusive relevanta prospekt, faktablad och hållbarhetsrelaterad förköpsinformation,
- information om priser, avgifter och kostnader, och
- information om intressekonflikter.

Licenshavaren ska känna till att vid tillhandahållande av investeringstjänster ska kunden också informeras om institutets riktlinjer för bästa utförande av order.

Vid distribution av IBIPs ska licenshavaren även känna till att kundens krav och behov av försäkringsskydd ska klargöras (”behovsprövning”).

Information om kostnader och avgifter

Licenshavaren ska känna till kraven på att informera kunden om kostnader och avgifter. Licenshavaren ska känna till:

- vad informationen ska innehålla,
- att informationen ska utformas så att kunden kan förstå den totala kostnaden och hur den påverkar avkastningen,
- att informationen ska lämnas innan en tjänst tillhandahålls kunden samt
- att informationen därefter ska lämnas regelbundet, minst årligen.

Mätpunkt	Vikt	Storlek	Kognitiv nivå	
Grundläggande regler om investeringsrådgivning	2	Stort		F
Placeringsrestriktioner	2	Litet		F
Kundkategorier, passandebedömning och execution only	1	Stort	K	F
Produktstyrning	2	Stort	K	
Företagens hållbarhetsarbete	2	Stort	K	F
Förutsättningar för rådgivning om hållbarhet	2	Stort	K	F
Informationskrav vid alla typer av distribution av investeringsprodukter	2	Stort	K	
Information om kostnader och avgifter	2	Stort	K	

Skattefrågor

Inkomst av kapital och regler för skatteberäkning
Licenshavaren ska kunna tillämpa reglerna vid beräkning av skatt avseende kapital för privatperson eller företag som beskattas i Sverige. Vidare ska licenshavaren förstå effekterna av hur skatten på inkomst av tjänst påverkas vid underskott av kapital och känna till skattesatsen på bolagsskatt.

Beskattning av kapitaltillgångar i näringsverksamhet
Värdepapper som ägs av juridiska personer och som inte är lagertillgångar är kapitaltillgångar. Beskattningen vid avyttring av kapitaltillgångar i näringsverksamhet följer i huvudsak kapitalreglerna för de olika slagen av värdepapper, men det finns vissa bestämmelser som bara gäller i näringsverksamhet och för juridiska personer. Licenshavaren ska förstå och kunna förklara de skattemässiga konsekvenserna för ett aktiebolag som gör kapitalplaceringar och hur den s k ”aktiefållan” fungerar.

Mätpunkt	Vikt	Storlek	Kognitiv nivå	
Inkomst av kapital och regler för skatteberäkning	2	Stort	F	T
Beskattning av kapitaltillgångar i näringsverksamhet	1	Litet	F	

Bolagsrätt och Corporate Actions

Aktien och aktiens rättsverkningar
Licenshavaren ska förstå vad en aktie är och dess viktigaste rättsverkningar i ett avstämningsbolag, dvs att den som är inskriven i aktieboken har rätt att delta på bolagsstämma, att ta del av beslutad vinstutdelning samt att delta i fondemissioner och företrädesemissioner.

Skyddet för bolagets aktiekapital
Licenshavaren ska förstå vilken betydelse bolagets aktiekapital har för bolagets borgenärer och för bolagets förmåga att klara finansiella svårigheter. Licenshavaren ska vidare förstå sambandet mellan bolagets aktiekapital, tillgångar och eget kapital och ska förstå när aktiekapitalet är hotat och de konsekvenser det kan medföra.

Mätpunkt	Vikt	Storlek	Kognitiv nivå
Aktien och aktiens rättsverkningar	1	Litet	F
Skyddet för bolagets aktiekapital	1	Litet	F

Informationskrav på värdepappersmarknaden

Prospekt
Licenshavaren ska känna till när prospekt ska upprättas, känna till vilka huvudsakliga områden som ska behandlas i ett prospekt och känna till var investerare kan hitta prospektinformation.

Faktablad
Licenshavaren ska känna till de övergripande reglerna som gäller faktablad för PRIIP-produkter (packaged retail investment and insurance-based investment products) och vilka typer av kunder och produkter som omfattas av regelverket. Licenshavaren ska vidare känna till vilken information som ska framgå i faktabladen. Licenshavaren ska även förstå skillnaden mellan faktablad, marknadsföringsmaterial, produktblad och annan information som tas fram för produkten. Vidare ska licenshavaren förstå hur och när olika typer av information ska presenteras för kunden.

Flaggningsregler
Licenshavaren ska förstå följande delar av de flaggningsregler som gäller inom Sverige:

- vilka personer (inklusive närstående) som omfattas av de lagstadgade flaggningsreglerna,
- vilka gränsvärden som gäller,
- till vilka anmälan ska ske och inom vilken tidsfrist samt
- huvudreglerna rörande vilka instrument och typer av positioner som den flaggningsskyldige ska flagga för.

Rapportering och offentliggörande av blankningsaffärer
Licenshavaren ska förstå när korta positioner avseende aktier, vissa ränteinstrument eller kreditderivat ska rapporteras till Finansinspektionen eller annan tillsynsmyndighet inom EES samt när sådana positioner ska offentliggöras. Licenshavaren ska känna till var information om korta positioner finns allmänt tillgänglig.

Offentliggörande av insiderinformation
Licenshavaren ska känna till att noterade bolag är skyldiga att offentliggöra insiderinformation och känna till var sådan information finns tillgänglig.

Mätpunkt	Vikt	Storlek	Kognitiv nivå	
Prospekt	2	Litet	K	
Faktablad	2	Stort	K	F
Flaggningsregler	2	Stort		F
Rapportering och offentliggörande av blankningsaffärer	1	Litet	K	F
Offentliggörande av insiderinformation	1	Litet	K	